

TYÖKIRJA OPPIMATERIAALINA OPETTAMISESSA JA OPPIMISESSA

Ritva Kervinen

**Kehittämishankeraportti
Maaliskuu 2008**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Tekijä(t) KERVINEN, Ritva	Julkaisun laji Kehittämishankeraportti	
	Sivumäärä 17	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi Työkirja oppimateriaalina opettamisessa ja oppimisessa		
Koulutusohjelma Ammatillinen opettajakorkeakoulu, opettajien pedagoginen koulutus		
Työn ohjaaja(t) LAITINEN, Antti		
Toimeksiantaja(t)		
Tiivistelmä <p>Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on, että oppija saa tutkintonsa edellyttämän ammattitaidon ja kykenee soveltamaan oppimaansa laaja-alaisesti työssään.</p> <p>Kehittämishankkeen tarkoituksena oli perehtyä oppimistehtävien merkitykseen opettamisessa ja oppimisessa. Tavoitteena oli tuoda esille opettajan, oppijan sekä oppimistehtävien merkitystä oppimisprosessin eri vaiheissa.</p> <p>Opetukselliset tehtävät oppimisprosessin eri vaiheissa on tunnettava, jotta käytetyt oppimistehtävät tukisivat parhaalla mahdollisella tavalla oppimista.</p> <p>Toiminnallinen osuus käsittää työkirjan, josta olen koontanut esimerkkejä kehittämishankeraporttiin. Työkirjassa olen pyrkinyt työelämälähtöisyyteen ja vuorovaikutuksellisuuteen. Lisäksi työkirjassa hyödynnetään jo aiemmin opittua ennen uuden tiedon opiskelua. Työkirja sopii tehtäväksi sekä kotona että luennon aikana tehtäväksi.</p>		

Avainsanat (asiasanat) oppimateriaali, opetusmenetelmät, työkirja, oppimisprosessi
Muut tiedot

Author(s) KERVINEN, Ritva	Type of Publication Development project report	
	Pages 17	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title The workbook in education and learning		
Degree Programme Vocational Teacher Education Collage, Degree Programme in Teacher Pedagogical Education		
Tutor(s) LAITINEN, Antti		
Assigned by		
Abstract <p>The objectives of vocational education are that the student will have those professional skills required for ones degree. A student should be able to solve and use those skills widely in ones work.</p> <p>The meaning of developing processes was to get oriented in importance of study assignments. It was also important to brought up the meaning of study assignments in different stages of learning processes. Educational methods should be recognised therefore that assignments could support the whole processes as well as possible.</p> <p>The functional part includes workbook. I have collected some examples to my report from that book. In the workbook I have tried to concentrate real working environment and interaction. In the workbook I have also tried to take an advantage of knowledge which has learned before. It can be used at home as well as during lectures.</p>		

Keywords workbook, educational methods, learning process, educational material
Miscellaneous

SISÄLTÖ

<u>1 Johdanto.....</u>	<u>1</u>
<u>2 Tieto, oppiminen ja asiantuntijaksi kehittyminen.....</u>	<u>2</u>
<u>3 Opetusmenetelmät.....</u>	<u>3</u>
<u>3.1 Opetusmenetelmän valinta.....</u>	<u>3</u>
<u>3.1.1 Oppimistehtävät.....</u>	<u>4</u>
<u>3.1.2 Tapaustehtävät.....</u>	<u>5</u>
<u>3.1.3 Parityöskentely.....</u>	<u>5</u>
<u>4 Oppimistehtävät oppimis- ja opetusprosessissa.....</u>	<u>6</u>
<u>5 Työkirjahankkeen taustaa.....</u>	<u>12</u>
<u>6 Työkirjan rakenne.....</u>	<u>13</u>
<u>7 Pohdinta.....</u>	<u>15</u>
<u>LÄHTEET.....</u>	<u>17</u>

1 Johdanto

Toimin sivutoimisena tuntiopettaja sosiaali- ja terveysalan ammattiopistossa nuorisoasteella. Opiskelijat ovat enimmäkseen 16–19 vuotiaita.

Nämä nuoret oppijat ovat siis opiskelunsa alkumetreillä. Omien opettajakokemusteni perusteella juuri oppijoiden nuoruus tuo opettamiseen omat haasteensa. Oppilaat eivät välttämättä ole sisäistäneet sitä omaa vastuuta, joka liittyy heidän opiskeluunsa ja oppimiseensa. Motivaatio vaihtelee ja opetettavien asioiden merkitystä voi olla vaikea

yhdistää tulevaan ammattiin ja siihen liittyvään asiantuntijuusvastuuseen – laaja-alaiseen ammattitaitoon.

Olen opetustyössä havainnut, että yksi kompastuskivi oppimisen tiellä on opettavien asioiden ”irtonaisuus” arjesta, jossa työtä tullaan tekemään. Opetettavat asiat ikään kuin liitelevät omia reittejään ankkuroitumatta aikaisempiin kokemuksiin tai opittuun. Teoria ja käytäntö eivät kohtaa. Niinpä kokonaisuuksien ja asiayhteyksien muodostuminen jää puutteelliseksi – oppiminen on pinnallista. Eniten ollaan huolissaan siitä, että tulevasta tentistä selviydytään.

Näiden kokemusteni ja pohdiskelujeni pohjalta olen lopputyökseni tehnyt opiskelijoiden käyttöön työkirjan, jonka toivon parantavan opiskelijoiden oppimisedellytyksiä erilaisten tehtävien muodossa. Kokonaisvaltaista oppimista ajatellen työkirja antaa orientaatioperustaa, motivaatiota ja tavoitteita lääkehoidon oppimiseen. Työkirjan tavoitteena on yhdistää aikaisemmin opittua ja uutta tietoa tehtävien avulla.

Työkirjaa ei ole julkaistu tämä teoriaosuuden kanssa.

2 Tieto, oppiminen ja asiantuntijaksi kehittyminen

Laurin (2006) mukaan tieto voidaan jäsentää kahteen tiedon alaan: teoreettiseen tietoon eli ”mitä - tietoon” ja käytännön tietoon eli ”miten – tietoon”. Teoreettinen tieto voi olla eri lähteistä hankittua, kun taas käytännön tietoa kartutetaan kokemusten kautta. Nämä ovat kuitenkin kiinteässä suhteessa toisiinsa oppimisprosessissa. Kognitiivisen oppimiskäsityksen mukaan oppiminen on tiedon kytkemistä jo olemassa olevaan, vanhaan tietorakenteeseen, joka vahvistuu, täydentyy tai muuttuu uuden tiedon tai havainnon pohjalta. Ajattelu, ongelmanratkaisu ja oppiminen muodostavat siten kognitiivisen prosessin. (Emt.83–85.)

Tynjälä (1999) nimeää kolmantena itsesääätelytiedon, joka liittyy oman toiminnan tietoiseen ja kriittiseen tarkasteluun sekä arviointiin (Emt. 171). Jotta opiskelijoiden asiantuntijuus kehittyisi ja heille syntyisi systemaattinen tietorakenne, olisi opetuksessa kiinnitettävä huomio opetettavan aineen keskeisiin käsitteisiin ja periaatteisiin. (Lauri 2006,86.) Engeström (1990, 102–105) kirjoittaa puolestaan arkitiedosta ja teoreettisesta tiedosta, jotka yhdessä muodostavat sisäisen orientaatiooperustan – ajattelu- ja toimintamallin.

Asiantuntijassa Laurin (2006) mukaan yhdistyy kolme oleellista tekijää: ammattikohtaisten tietojen ja taitojen hallinta sekä kyky soveltaa näitä erilaisissa ympäristöissä ja lisäksi kehittää omaa ammattitaitoaan (Emt. 87). Tynjälä (1999) määrittelee asiantuntijaksi kehittymisen ongelmanratkaisuprosessiksi, joissa työskennellään omien kykyjen ylärajoilla. Tällaisena progressiivisena prosessina määritelty asiantuntijuus ei olekaan pysyvä tila, vaan jatkuvaa itsereflektointia ja oppimista eri tilanteissa. Opetusmenetelmät kuten luennot ja kirjatentit eivät edistä tällaisen asiantuntijuuden kehittymistä. Opetuksen tulisikin olla oppijaa aktivoivaa antamalla hänelle ongelmia ja tehtäviä, joissa yhdistetään ja sovelletaan annettua tietoa, etsitään olennaisempia kohtia, tehdään yleistyksiä ja päätelmiä sekä keksitään esimerkkejä. Keskeisenä pidetään myös sosiaalista vuorovaikutusta, jossa oppija ulkoistaa omia ajatuksiaan ja reflektoi niitä muiden kanssa. (Emt. 160–164.)

Kauppila (2007) kirjoittaa sosiokonstruktivisesta oppimiskäsityksestä, jossa tiedonmuodostus ja oppiminen ymmärretään sosiaalisiksi ilmiöksi. Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa opettajan ja opiskelijoiden kanssa. Viestintä on kaksisuuntaista, jolloin opiskelija voi tarkentaa ja korjata omaa näkemystään opittavasta asiasta. Opettaja puolestaan auttaa opiskelijaa oivaltamaan merkitykselliset asiat. Tällaisessa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa kehittyvät opiskelijan tiedon hankkimisen, soveltamisen ja arvioimisen taidot. (Emt. 113–117.)

3 Opetusmenetelmät

3.1 Opetusmenetelmän valinta

Aktivoivan opetuksen perustana on, että vastuuta oppimisesta siirretään opiskelijalle ja opettajan tehtävänä on toimia enemmänkin työn ohjaajana kuin tiedon jakajana. Aktivoivat opetusmenetelmät perustuvat prosessipainotteiseen ajatteluun ja tiedon rakenteluun

painottavaan oppimiskäsitykseen. Aktivoivat opetusmenetelmät vaativat opettajalta yleensä joustavuutta. Opetusta ei pysty suunnittelemaan aukottomasti, koska opetusta tulee muokata opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Opettajan aineenhallinnan tärkeys korostuu, kun opetuksessa toteutetaan aktivoivaa pedagogiikkaa. (Lonka & Lonka, 1991 12,19.)

Sosiokonstruktiivisessa työskentelytavassa korostetaan opiskelijälähtöisyyttä ja opiskelun tavoitteellisuutta. Opetusmenetelmissä tämä näkemys tulee esiin sosiaalisena vuorovaikutuksena ja yhteistyönä. Opiskelija pohtii ilmiötä omakohtaisesti, mutta oppiminen vahvistuu vuorovaikutuksessa muiden kanssa. (Kauppila, 2007 183–184.)

3.1.1 Oppimistehtävät

Oppimistehtäviä voidaan käyttää opettamisen tukena. Opetuksen alussa niitä voidaan hyödyntää motivoitumisen ja uuteen asiaan suuntautumisen herättäjänä. Arvioitaessa sitä mitä osataan ja mitä pitäisi vielä osata, oppimistehtävät auttavat löytämään tiedolliset puutteet. Parhaimmillaan oppimistehtävissä yhdistyvät teoria ja käytäntö. Oppimistehtäviä voidaan suorittaa yksin, parityöskentelynä tai ryhmissä. Hyvää oppimistehtävää voidaan kuvata seuraavien kriteereiden avulla:

- johtaa olennaisen oppimiseen
- on mielekäs
- opittavan asian merkitys ja tarkoitus on selvä
- huomioi oppijan kokemusmaailman
- tehtävään käytetty aika ja oppijan valmiudet on oikein arvioitu
- yhdistää teorian ja käytännön
- edellyttää opitun analysointia ja soveltamista
- hyödyntää aiemmin opittua
- voidaan käyttää itsearviointiin ja kehittävään loppuarviointiin (Kupias, 2000 64.)

Engeström (1990) toteaa, että oppiminen on tuloksellista, kun opetus muodostuu oppilaille annettavien tehtävien sarjasta.

Oppimistehtävien laadinnassa tulisi kiinnittää huomioita tehtävien ohjeistuksiin eli instruktioihin. Ohjeet tulisi olla kirjallisina ja mahdollisten apuvälinen käyttö tehtävien suorittamisessa tulisi myös mainita. Tehtävien vaikeutuminen asteittain ja sisällöllisesti erilaiset tehtävät turvaisivat suuren siirtovaikutukset sisäisen mallin sekä uusien tilanteiden että tehtävien välillä. Oppilaat ratkaisevat tehtäviä tukeutuen orientaatioperustaan, niinpä tehtävät on laadittava orientaatioperusta lähtökohtana. (Emt. 136–137.)

Tehtävien vaikeuteen vaikuttaa kolme tekijää: kuinka orientaatioperustaa käytetään, miten tuttu tehtävän aihe on ja mihinkä opetukselliseen tehtävään ne ovat kytketty. Harjoittelua ja soveltamista vaativat tehtävät ovat yleensä vaikeampia kuin uuden tiedon systematisointiin laaditut tehtävät. (Engeström 1990, 138.)

Engeström (1990) kuitenkin muistuttaa, että tehtävien vaikeus on eri asia kuin opetuksen liian nopea eteneminen, epäselvyys ja huonot ohjeet. Menestyksekkäät opettajat näyttäisivät käyttävän vaikeampia tehtäviä kuin muut opettajat. Kehnojen oppimistulosten yksi syy näyttäisi olevan liian helpot tehtävät, jotka eivät anna oppilaille riittävästi haasteita eivätkä kehitä heidän kykyjään. (Emt. 138–139.)

3.1.2 Tapaustehtävät

Tapaustehtävissä aikaisempaa kokemusta tai opittua tietoa sovelletaan esimerkkitapauksiin. Käsiteltävä tapaus on sisällöltään monisyinen ja vaatii asioiden tarkastelua eri kannalta. Tapaustehtävien avulla voidaan kehittää oppijan analysointitaitoja, soveltamiskykyä, luovuutta, kommunikointitaitoja, sosiaalisia taitoja ja itsearviontitalaitoja. (Kupias, 2000 113–114.)

3.1.3 Parityöskentely

Parityöskentely on lyhyt keskustelutuokio vierekkäin istuvien henkilöiden välillä. Tarkoituksena on, että opiskelijat keskustelemalla tukevat ja auttavat toisiaan esille nousseiden ongelmien ratkaisuisissa. Parityöskentely lisää myös sosiaalista toimintaa luokassa. (Kauppila, 2007 190–191.)

4 Oppimistehtävät oppimis- ja opetusprosessissa

Engeströmin (1990, 63) mukaan täydellinen oppimisprosessi sisältää motivoitumisen, orientoitumisen, sisäistämisen, ulkoistamisen, arvioinnin ja kontrollin.

Jotta motivaatio syntyisi, täytyy oppilas saada tiedostamaan ristiriita hänen tämän hetkisten tietojen ja taitojen määrästä suhteessa annettuun uuteen tehtävään. Ristiriidan tarkoituksena on johdattaa oppilas aiheeseen liittyvien ydinkysymysten äärelle. Orientoituminen seuraa motivaatiota, kun opettaja muodostaa oppilaiden kanssa orientaatioperustan, joka toimii tehtävien ratkaisuisissa. (Engeström 1990, 32–34.) Ruohotie (1998) kuvaa motivaatiota kolmella piirteellä: vireys, suunta ja ympäristön palaute. Vireys ja suunta kuvaavat energian suuntaamista tiettyä asiaa kohden. Ympäristöstä saatu palaute puolestaan vahvistaa käyttäytymistä tai saa sen sammumaan (Emt.37.)

Kiiskinen & Lehtivaara (1988) puolestaan toteavat, että motivoitumiseen vaikuttaa se, kuinka tarpeelliseksi ja tärkeäksi oppija kokee opittavan asian. Tehtäväkokonaisuuteen tai opittavaan aiheeseen orientoituminen taasen edellyttää, että oppijalle muodostuu opetettavasta aiheesta kokonaiskuva, joka pitää sisällään ydinkohdat. Oppimateriaalin ja oppimistehtävien tulisi tukea näitä asioita (kuvio 1). Oppimisprosessissa orientoitumisvaihetta seuraa sisäistäminen. Sisäistämisessä voidaan erottaa kaksi vaihetta: omaksumisvaihe (= ammattiteoria, ”teoria”) ja toisaalta harjoittelun ja soveltamisen vaihe (= ammattityö, ”käytäntö”) Oppimateriaalin oppimistehtävät tukevat tätä vaihetta tuoden esille opittavan aineen olennaiset asiat, stimuloi tiedon käyttöön sekä kokeilemiseen (kuvio 2 ja 3). Tehtävien todellisuudenvastaisuuden tavoitteena on laaja ja syvälinen ammatin hallinta. Oppimisessa tämä tarkoittaa ammattiteorian ja ammattityön kiinteää kytkemistä yhdeksi kokonaisuudeksi. (Kiiskinen & Lehtivaara 1988, 2-4, 36.)

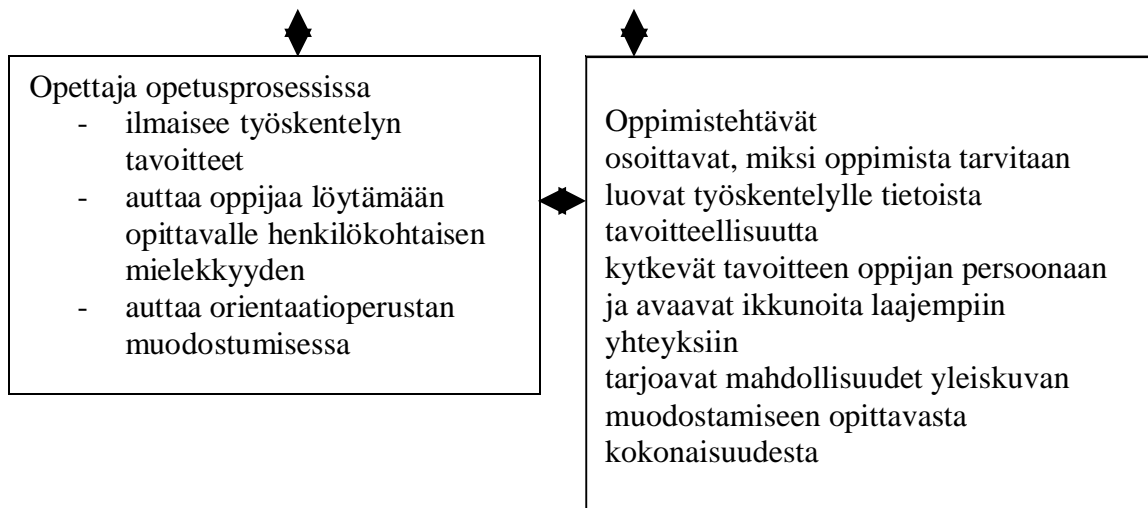
Engeströmin (1999) kuvailee sisäistämistä tapahtumaksi, jossa oppija muokkaa aikaisempaa ajattelu- ja toimintamalliaan uuden tiedon avulla. Prosessissa oppijan ulkoinen orientaatioperusta muuttuu sisäiseksi malliksi, tätä voidaan kutsua myös mieleenpainamiseksi. Sisäistäminen ja ulkoistaminen liittyvät kiinteästi toisiinsa, koska ulkoistamisvaiheessa oppija testaa uutta malliaan konkreettisten ongelmien ratkaisuun. (Emt.46.)

Seuraavaksi oppimisprosessissa tarkastellaan opittujen asioiden ja itse oppimistoiminnan arviointia ja kontrollia. Oppija voi arvioida omaa oppimisprosessiaan kokonaisvaltaisesti – kuinka hyvin opitut ajattelu- ja toimintamallit soveltuvat käytäntöön. Oppimateriaali ja oppimistehtävät tarjoavat tässä mahdollisuuden arvioida omaa oppimista. (kuvio 4)(Kiiskinen & Lehtivaara 1988, 2-4.)

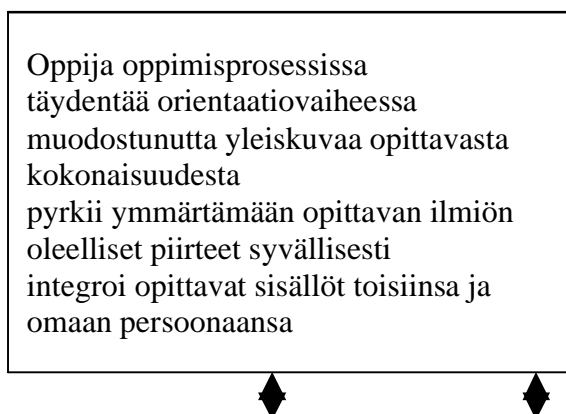
Engeström (1990) määrittelee arvioinnin oppijan kriittiseksi tulkinnaksi siitä, kuinka hyvin opittu selvitys- ja toimintamalli soveltuu käytäntöön. Kontrolli oppimisprosessin osatekijänä asettaa puolestaan oppijan tarkastelemaan itseään koko oppimisprosessin aikana ja johtamaan siitä mahdollisia korjaustoimenpiteitä oppimismenetelmiinsä. (Emt. 46–47.)

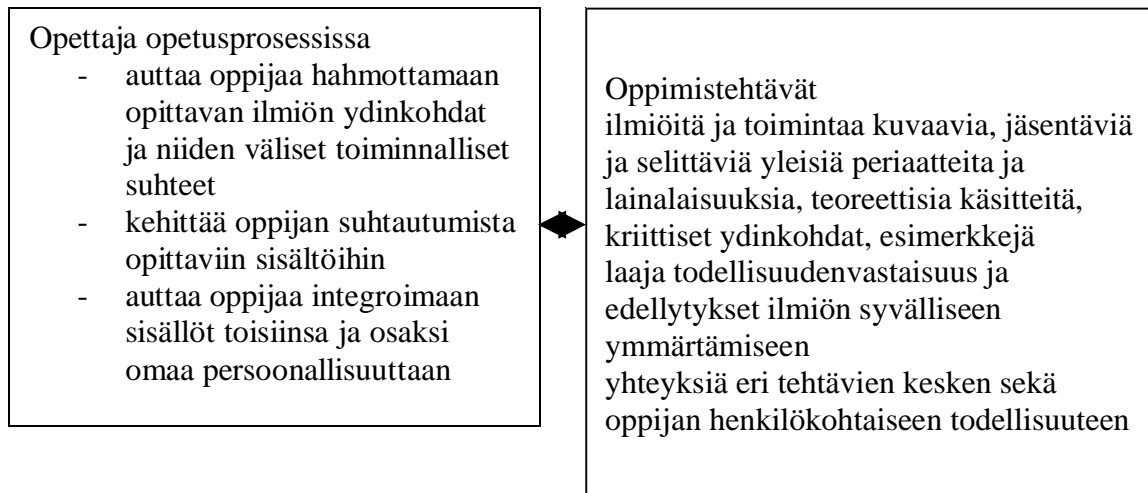
Kiiskinen & Lehtivaara (1988,10,37,56) kuvaavat oppijan, opettajan ja oppimistehtävien välisiä suhteita opetus- ja oppimisprosessien eri vaiheissa kuvioiden 1, 2, 3 ja 4 mukaisesti.

Oppija oppimisprosessissa
muotoilee omat tavoitteet
motivoituu sisällöllisesti
orientoituu eli muodostaa
kokonaiskuvan opittavasta
kokonaisuudesta ja sen suhteesta
laajempiin kokonaisuuksiin

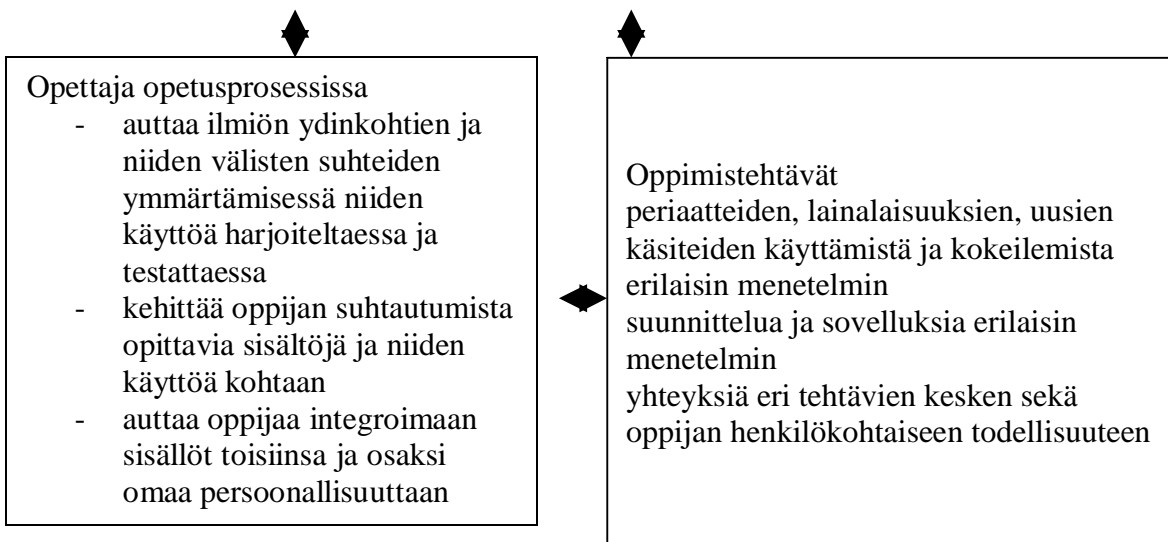
Kuvio 1. Oppija, opettaja ja oppimistehtävät motivointi ja orientointivaiheessa (Kiiskinen & Lehtivaara 1988, 10)

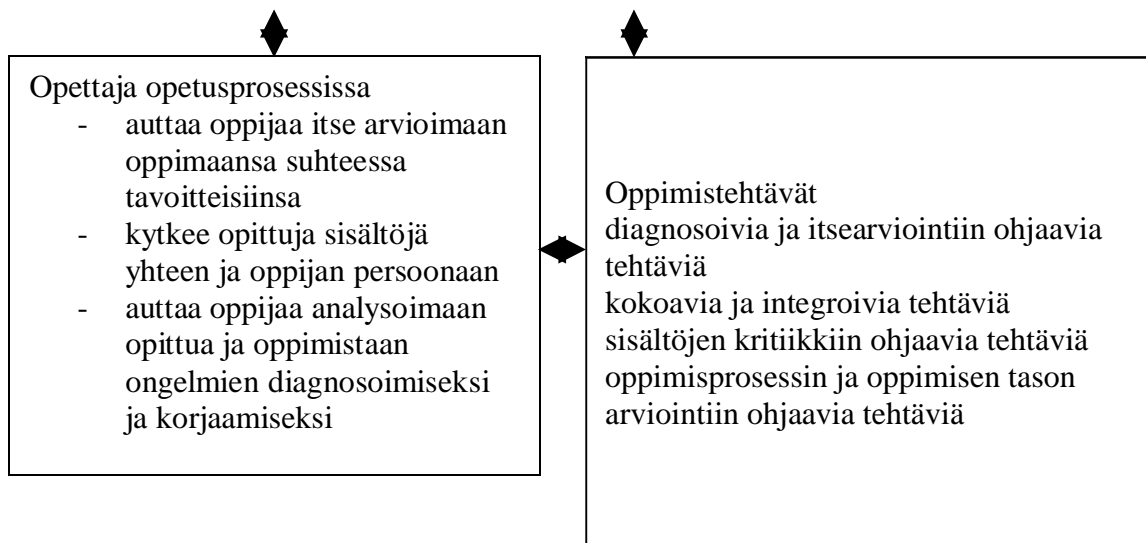
Kuvio 2. Oppija, opettaja ja oppimistehtävät uuden asian omaksumisvaiheessa (Kiiskinen & Lehtivaara 1988, 37)

Oppija oppimisprosessissa käyttää tietoja pohtien, suunnitellen ja ongelmoiden käyttää tietoa monenlaisin harjoittelumenetelmin (motorisin ja mentaalisiin) ja monenlaisin vaihtelevin tehtävin erilaisissa tilanteissa integroi opittavat sisällöt toisiinsa ja omaan persoonaansa

Kuvio 3. Oppija, opettaja ja oppimistehtävät tiedon käyttö- eli harjoittelu- ja soveltamisvaiheessa (Kiiskinen & Lehtivaara 1988, 37)

Oppija oppimisprosessissa
diagnosoi, korjaa työskentelyssään
ilmeneviä virheitä
arvioi oppimiaan sisältöjä, kytkee yhteen
ja laajempiin kokonaisuuksiin sekä
omaan persoonaan
arvioi omaa oppimisprosessiaan

Kuvio 4. Oppija, opettaja ja oppimistehtävät arviointivaiheessa (Kiiskinen & Lehtivaara 1988, 56)

Engeström (1990) tuo esille opetuksessa käytettävien tehtävien merkitystä määrittäessään opettajan opetukselliset tehtävät. Hän nimeää kahdeksan opetuksellista tehtävää liittyen oppimisprosessiin: oppilaan valmistaminen uuteen ja motivointi, orientointi, uuden tiedon välittäminen, opetetun kertaaminen, systematisointi, harjoitus, soveltaminen ja kontrolli. Opettajan tulisi siis olla tietoinen siitä, mikä tehtävä ja merkitys hänen opetuksellaan on oppilaan oppimistyöskentelyn kannalta.

Oppilaan valmistaminen uuteen ja motivointi ovat mielenkiinnon herättämistä ja suuntaamista opetettavaan aiheeseen. Tämä voi tapahtua antamalla tehtäviä, joiden kautta aikaisemmat käsitykset aiheesta osoittautuvat virheelliseksi tai riittämättömiksi. Orientaatioperustaa voidaan rakentaa tehtävillä, joihin etsitään ratkaisua ja samalla saadaan hahmoteltua kokonaiskuva opittavasta aiheesta. Mallia ”täyttämällä” uudella tiedolla ja sulauttamalla siihen aikaisemmin opittua tapahtuu sisäistämistä eli orientoitunutta oppimista. Opitun

kertaamisella palataan keskeisiin kohtiin käyttäen apuna erilaisia tehtäviä. Systematisoinnin ja harjoittelun kautta jäsennetään edelleen opittua asiaa ja kehitetään tietoa edelleen taidoksi eli suoritusvalmiudeksi. Soveltamisen opetuksellisena tarkoituksena on uusien tehtävien ratkaisu opitun tiedon avulla. Soveltamisessa voidaan erottaa kaksi osatekijää: analysoiva ja syntetisoiva, jotka käytännössä liittyvät kiinteästi yhteen. Analysoivalla soveltamisella tarkoitetaan esimerkiksi jonkin ongelman pilkkomista pienempiin osiin opitun tiedon avulla ja soveltamisella kokonaan uuden esimerkiksi työtavan tuottamista. Opetuksellisen tehtävän viimeinen vaihe eli kontrolli käsittää myös kaksi osatekijää. Ensinnäkin sen onko uusi opittu tieto riittävää ja käyttökelpoista sekä tehtävien ratkaisemiseen että asiayhteyksien keskinäiseen hallintaan. Toiseksi oman oppimisen arviointia: mitä olen oppinut ja mitä osaan tehdä opitun ansiosta. (Emt. 127–130.)

Kontrollikeinojen tarkoituksena on paitsi kehittää oppilaissa taitoa itsekontrolliin ja arviointiin myös antaa opettajalle palautetta opetuksen laadusta ja tuloksista ja tätä kautta korjata oppimisprosessia (Engeström, 1990 130). Harjoitus- ja soveltamistehtävien seuraaminen ovatkin Engeströmin (1990) mukaan parempia indikaattoreita opettajalle kertomaan oppilaiden tiedoista kuin vaikkapa monivalintakokeen tulos (Emt. 130).

5 Työkirjahankkeen taustaa

Opettajana minun tulisi arvioida, minkälaista lääkehoidollista tietämystä lähihoitaja työssään tarvitsee ja toisaalta edistää näiden asioiden oppimista.

Opiskelijoiltani saamani palautteen pohjalta, on todennut, että oppitunneilla yhdessä käytyjen asioiden pohdiskeluun ja mieleen palauttamiseen kaivataan kertaustehtäviä ja esimerkkejä mm. asiakastapauksista, joissa lääkehoitoon liittyvät ongelmat tulevat uudestaan esille. Tämä on ollut kehittämishankkeeni yksi lähtökohta. Oppimateriaalin tarkoituksena on, että opiskelijat voivat siitä kerrata ja arvioida oppimaansa. Toisaalta työkirjaa on mahdollista työstää myös yhdessä oppitunnilla ja siten palata jo opittuihin asioihin uudestaan. Näin oppitunneilla lisääntyy vuorovaikutus ja yhteistoiminta. Opiskelijat ovat erilaisia oppimistaidoiltaan – osa haluaa edetä tunnilla ripeämmin ja osa haluaa pohtia asioita kauemmin. Työkirja mahdollistaa, että opittavia asioita voi pohtia vielä kotona. Olen ennen kehittämishankkeeseeni ryhtymistä keskustellut muiden samassa yksikössä työskentelevien opettajien kanssa työkirjaideastani. Asiaan suhtauduttiin innolla ja minulle

tarjottiin mahdollisuutta saada kommentteja koulutusohjelmaopettajilta työkirjan sisällöstä ja rakenteesta.

6 Työkirjan rakenne

Työkirjaan on valittu lääkehoidon neljä terapia-aluetta, jotka edustavat eniten käytettyjä lääkkeitä ja yleisempiä kansantautejamme. Oppimistehtävien rakenne on kussakin alueessa samankaltainen.

Oppimistehtävien tarkoituksena on rakentaa jo opitun ja uuden tiedon merkitystä ja mielekkyyttä.

Aluksi ja käsitteitä – otsikoiden tarkoituksena on palata aikaisemmin opittuun ja motivoida opiskelijoita uuden oppimiseen sekä pyrkiä hyödyntämään omakohtaisia kokemuksia.

Esimerkkitehtävät ovat työkirjasta kivun lääkehoidon sekä sydän- ja verisuonilääkkeiden osioista.

- Mitä kipulääkkeitä (kauppanimiä) tiedät?
- Mitä **lääkeaineita** nämä nimeäsi tuotteet sisältävät?
- Minkälaisista kivuista ihmiset kärsivät?
- Miksi korkeaa verenpainetta on hoidettava?
- Mikä on verenpaineen optimiarvo?
- Missä arvossa verenpainetta tulisi seurata?

Käsitteitä

Selvitä seuraavat sanat:

- analgeetti

- anti-inflammatorinen
- anti-pyreettinen
- hypertonia
- posturaalinen hypotonia
- HR
- RR

Lääkehoito on paljon myös yksityiskohtien muistamista, mikä tuo paineita ulkoa oppimiseen. Ulkoa opittu tieto kuitenkin unohtuu helposti. Asiakastapauksilla pyritään soveltamaan uuta tietoa ja yhdistämään sitä todellisiin tilanteisiin ja vähentämään ulkoa oppimisen tarvetta. Asiakastapaukset pohditaan ensin parin kanssa. Tavoitteena on, että opiskelijat saavat apua ongelman ratkaisussa toinen toisiltaan, syntyy keskustelua ja mahdollisesti myös erilaisia ratkaisuja. Samalla tapahtuu myös opitun kertaamista.

Esimerkkitehtävät ovat työkirjasta astman lääkehoidon sekä sydän- ja verisuonilääkkeiden osioista.

Pohdi parin kanssa seuraavia asiakastapauksia

Kotipalvelussa on asiakkaanasi 55 - vuotias nainen. Lääkkeenä hänellä Beclomet EA® (beklometasoni) 200 µg ja Buventol EA® (salbutamoli) 200 µg. Hän valittaa sinulle suussa olevaa hiivasienitulehdusta ja äänen käheyttä. Mistä oireet mahtavat johtua? Miten neuvot?

65- vuotias mies, joka harrastaa liikuntaa mm. kävelylenkkejä. Hänelle on aloitettu lääkitys

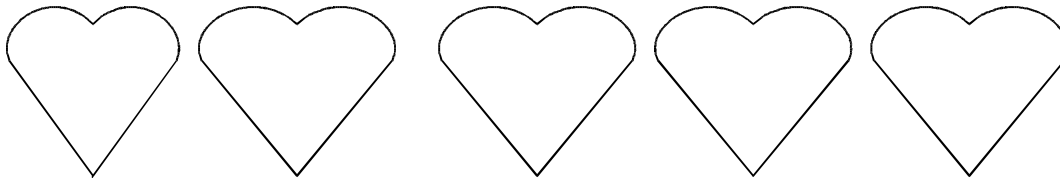
Spesicor zoc® (metoprololi) 95mg 1 x 1.

Lääkityksen aloittamisen jälkeen hän on tuntenut voimattomuutta ja palelua raajoissa.

Selvitä mihin lääkeaineryhmään lääke kuuluu ja vaikutustapa. Mistä mahtavat johtua potilaan tuntemukset?

Tärkeitä aihekokonaisuuksia on pyritty kertaamaan suppeilla tehtävillä. Tämä verenpainelääkkeiden luokittelutehtävä on esimerkkinä suppeasta kertaustehtävästä.

Mihinkä viiteen ryhmään verenpainetaudin lääkitys voidaan jakaa

Työkirjan viimeisen tehtävän tarkoituksena on herättää opiskelija pohtimaan omaa oppimista ja opitun soveltuvuutta tulevassa työssä lähihoitajana.

Kuvita tai kirjoita mitä uusia asioita olet työkirjan avulla oppinut ja kuinka ne asiat liittyvät jo aiemmin opittuun.

Keskustelkaa sitten pareittain, mikä on ollut mieleenpainuvinta ja kuinka voit oppimaasi hyödyntää työssäsi.

7 Pohdinta

Omaa pedagogista osaamistani hanke on edistänyt sekä opettajan roolia että kokonaisvaltaista oppimista ajatellen. Tämän kehittämishankkeen myötä olen tutustunut uusiin näkemyksiin opettaa ja oppia.

Opettajan rooli on muuttunut ohjaajaksi ja tullut lähemmäksi opiskelijaa – opettamisesta on tullut yhteistyötä. Oppiminen tulisi luoda mielenkiintoiseksi prosessiksi, joka innostaisi opiskelijoita iloiseen ja kunnianhimoiseen opiskeluun. Nuorten opettaminen on mielestäni erityisen haasteellista, koska heille koulu ja opiskelu voivat olla vasta sijalla kaksi tai kolme elämän sen hetkisessä tärkeysjärjestyksessä.

Työkirjaa oppimateriaalina en ole päässyt vielä opiskelijoiden kanssa testaamaan, mutta uskon sen kuitenkin auttavan opettavien asioiden kertaamisessa, tuovan oppitunneille vaihtelua ja lisäävän haluttua keskustelua.

LÄHTEET

Engeström, Y.1990. Perustietoa opetuksesta. Helsinki: Valtion painatuskeskus

Kauppila, A. 2007. Ihmisen tapa oppia. Jyväskylä: PS-kustannus

Kiiskinen, A-L. & Lehtivaara, R-L. 1988. Oppija, opettaja ja oppimistehtävät ammattitaidot oppimisprosessin eri vaiheessa. Jyväskylä: Kasvatustieteiden tutkimuslaitos

Kupias, P. 2000. Oppia opetusmenetelmistä. Oy Edita Ab

Lauri, S. 2006. Hoitotyön ydinosaaminen ja oppiminen. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit oy

Lonka, K. & Lonka, I. 1991. Aktivoiva opetus. Käsikirja aikuisten ja nuorten opettajille. Tampere: Tammer-paino Oy

Ruohotie, P. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Oy Edita Ab

Tynjälä, P (toim.) 1999. Konstruktivistinen oppimiskäsitys ja asiantuntijuuden edellytysten rakentaminen koulutuksessa 160–179. Teoksessa Eteläpelto A, Tynjälä P (toim.) 1999. oppiminen ja asiantuntijuus. Työelämän ja koulutuksen näkökulmia. Helsinki: WSOY